

Uchwała z dnia 8 sierpnia 2001 r., III CZP 41/01

Sędzia SN Elżbieta Skowrońska-Bocian (przewodniczący), Sędzia SN Marek Sychowicz, Sędzia SA Jan Górowski (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa K. Przedsiębiorstwa Usługowo-Handlowego „B.”, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przeciwko Polskiemu Handlowi Spożywczemu, Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę kwoty 25 037,81 zł, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 8 sierpnia 2001 r., zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy Sąd Gospodarczy w Krakowie postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2001 r.

„Czy przepis § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 z późn. zmianami) stosuje się również do pozwu skierowanego w trybie art. 201 k.p.c. na posiedzenie niejawne w celu wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym?”;

podjął uchwałę:

Przepis § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.) stosuje się do pozwu wniesionego w postępowaniu nakazowym, który został skierowany na posiedzenie niejawne w celu wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Uzasadnienie

Przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało w sprawie gospodarczej o zapłatę kwoty 25 037,81 zł, wniesionej w postępowaniu nakazowym, którą po odmowie wydania nakazu zapłaty, przewodniczący skierował na posiedzenie niejawne w celu rozpoznania jej w postępowaniu upominawczym.

Jednocześnie określił opłatę od pozwu na kwotę 1852,70 zł, to jest w wysokości całego wpisu stosunkowego, i nakazał wezwać stronę powodową do jej uiszczenia.

W zażaleniu strona powodowa, powołując się na § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753, ze zm. – dalej „rozporządzenie o wpisach”), zarzuciła, że w sprawie cywilnej od pozwu w postępowaniu upominawczym pobiera się czwartą część wpisu stosunkowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 484¹ § 2 k.p.c., wybór między rozpatrywaniem sprawy w zwykłym postępowaniu procesowym a rozpatrywaniem jej w postępowaniu nakazowym należy do powoda. Żądanie powoda, aby Sąd wydał nakaz zapłaty, powoduje, że sprawa trafia na drogę postępowania nakazowego. Skoro zatem strona powodowa wystąpiła z pozwem zawierającym wniosek o jej rozpoznanie w postępowaniu nakazowym, to zobowiązana była uiścić częściowy wpis stosunkowy w wysokości czwartej części całego wpisu stosunkowego (§ 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia o wpisach). Bez uiszczenia tego wpisu, zgodnie z dyspozycją art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 24, poz. 110 ze zm. – dalej „u.k.s.c.”), nie należało dokonywać oceny sprawy pod kątem występowania przesłanek do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Do merytorycznej oceny przesłanek umożliwiających wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym jest uprawniony, zgodnie z art. 498 § 1 k.p.c., tylko sąd. Negatywna ocena sądu co do możliwości wydania nakazu zapłaty w tym postępowaniu obliguje przewodniczącego, zgodnie z art. 486 k.p.c., w związku z art. 201 § 1 k.p.c., do skierowania sprawy na posiedzenie niejawne, jeżeli – w jego ocenie – nie występują przeszkody do wydania upominawczego nakazu zapłaty.

Unormowanie zawarte w § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia o wpisach jest jednoznaczne. Przepis ten stanowi, że zarówno od pozwu w postępowaniu nakazowym, jak i w postępowaniu upominawczym, wpis jest ten sam – w wysokości czwartej części wpisu stosunkowego. Ewentualny wniosek powoda o rozpoznanie sprawy w postępowaniu upominawczym jest o tyle bez znaczenia, że zgodnie z art. 353¹ k.p.c., sąd z urzędu rozstrzyga sprawę w tym postępowaniu, wydając nakaz zapłaty, jeżeli zachodzą przesłanki z art. 498 k.p.c. i nie ma przeszkód określonych w art. 499 k.p.c. Nawet zatem bez wniosku powoda pozew jest pozwem

upominawczym, jeżeli zachodzą przesłanki do wydania upominawczego nakazu zapłaty.

Skoro strona powodowa, wbrew treści art. 16 ust. 1 pkt 1 u.k.s.c., nie została wezwana bezpośrednio po wniesieniu pozwu nakazowego do uiszczenia należnej od niego opłaty, to na etapie kierowania sprawą przez przewodniczącego na posiedzenie niejawnie celem ewentualnego wydania upominawczego nakazu zapłaty, powinna być wezwana o wpis częściowy w wysokości czwartej części wpisu stosunkowego. Wysokość opłat sądowych zależy także bowiem od przeciętnego nakładu pracy sądu, niezbędnego do rozpoznania danego rodzaju sprawy w konkretnym postępowaniu odrębnym. Z tego powodu nieracjonalna byłaby interpretacja, że wysokość wpisu w postępowaniu upominawczym jest uzależniona od niemającego wiążącego znaczenia wniosku powoda o jej rozpoznanie w tym postępowaniu odrębnym. Poza tym wykładnia, że należy wzywać strony o pełny wpis stosunkowy od pozwu nakazowego, gdy zachodzi ewentualność wydania upominawczego nakazu zapłaty, byłaby sprzeczna z treścią § 9 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia o wpisach, który stanowi, że pobiera się od powoda 3/4 części wpisu już po wniesieniu przez pozwanego sprzeciwu przeciwko wydanemu nakazowi zapłaty.

Dopiero zatem po uiszczeniu przez stronę powodową czwartej części wpisu od pozwu w postępowaniu upominawczym i po ewentualnej negatywnej ocenie Sądu co do możliwości wydania upominawczego nakazu zapłaty, przewodniczący powinien wzywać powoda przed nadaniem sprawie biegu do uzupełnienia wpisu częściowego do pełnej wysokości wpisu stosunkowego. Zarówno w postępowaniu nakazowym (art. 491 § 3 k.p.c.), jak i w postępowaniu upominawczym (art. 502 § 2 k.p.c.), pozwanym doręcza się odpis pozwu jednocześnie z nakazem zapłaty, a więc przed ich wydaniem sprawa nie otrzymuje biegu.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 390 k.p.c., rozstrzygnął przedstawione zagadnienie prawne, jak w uchwale.